

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2000/01:67 Stiftelselagen – undantag från viss tillsyn. De föreslagna ändringarna i stiftelselagen innebär att en stiftelse i visst begränsat hänseende skall kunna undantas från tillsyn enligt lagen, om stiftelseförordnandet ger stöd för ett sådant undantag och det finns särskilda skäl för det. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2001. Propositionen har inte föranlett något motionsyrkande.

Vidare behandlas i betänkandet en motion från den allmänna motionstiden år 2000 med en begäran om en översyn av bestämmelserna rörande tillsyns- och registerhållningsavgift såvitt avser mindre stiftelser.

Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker bifall till motionen.

Propositionen

I proposition 2000/01:67 föreslår regeringen (Justitiedepartementet) – efter hörande av Lagrådet – att riksdagen antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220).

Lagförslaget har intagits som bilaga till betänkandet.

Motion väckt under allmänna motionstiden år 2000

2000/01:L203 av Sofia Jonsson (c) föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översyn av mindre stiftelser.

Utskottet

Undantag från viss tillsyn

Bestämmelser om tillsyn över stiftelser finns i 9 kap. stiftelselagen (1994:1220). I korthet innebär stiftelselagens tillsynsbestämmelser följande. Alla stiftelser står under tillsyn av en tillsynsmyndighet. I regel är länsstyrelsen i det län där stiftelsens styrelse eller förvaltare har sitt säte tillsynsmyndighet. Tillsynsmyndigheten har rätt och skyldighet att ingripa, om det kan antas att stiftelsens förvaltning eller revisionen av stiftelsen inte utövas i

enlighet med stiftelseförordnandet eller bestämmelserna i stiftelselagen eller att en styrelseledamot eller förvaltaren annars missköter sitt uppdrag. Tillsynsmyndigheten skall också ge stiftelserna råd och upplysningar.

I kapitlet preciseras på vilket sätt tillsynsmyndigheten får ingripa och i viss mån även vilken service det åligger myndigheten att utföra gentemot stiftelserna. Utöver ingripande och service är kontroll en av de tre huvuduppgifter som åvilar tillsynsmyndigheten. I rent kontrollsyfte har tillsynsmyndigheten rätt att begära in handlingar eller upplysningar från stiftelsen. Stiftelser som är årsredovisningsskyldiga är vidare föremål för återkommande kontroll. Utan att det framgår av någon bestämmelse i kapitlet åligger det nämligen tillsynsmyndigheten att granska handlingar (årsredovisning och revisionsberättelse) som en sådan stiftelse varje år skall sända in till sin tillsynsmyndighet.

Vissa stiftelser är undantagna från flertalet av lagens tillsynsregler, bl.a. bestämmelserna om tillsynsmyndighetens rätt att ingripa, att begära in handlingar och att meddela förelägganden och förbud. Detta gäller stiftelser som har bildats av eller tillsammans med staten, en kommun eller ett landsting, stiftelser som förvaltas av en statlig myndighet och vissa stiftelser som enligt stiftelseförordnandet inte skall vara föremål för tillsyn och som inte driver näringsverksamhet.

Av bestämmelserna i 4 kap. stiftelselagen följer att en stiftelse skall ha minst en revisor. I princip har revisorn tystnadsplikt vad gäller uppgifter om sådana angelägenheter som han eller hon fått kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag, om röjandet av uppgifterna kan vara till nackdel för stiftelsen. Revisorn är emellertid skyldig att lämna behövliga upplysningar om stiftelsens angelägenheter till tillsynsmyndigheten.

Efter en framställning om lagändring från Nobelstiftelsen gör regeringen bedömningen att det i stiftelselagen bör införas regler som i vissa fall möjliggör skydd mot insyn i en stiftelse, exempelvis i fråga om hur Nobelpristagare utses, i samband med utövande av tillsyn. I propositionen föreslås därför lagändringar som innebär att en stiftelse i visst begränsat hänseende skall kunna undantas från tillsyn enligt stiftelselagen under förutsättning att stiftelseförordnandet ger stöd för det och det finns särskilda skäl. Frågor rörande undantag från tillsyn och återkallande därav skall prövas av Kammarkollegiet eller, efter överklagande, av regeringen. Vidare föreslås att revisorernas skyldighet att lämna upplysningar till tillsynsmyndigheten inte skall gälla i stiftelser som har meddelats ett sådant undantag från tillsynen.

Det i propositionen framlagda lagförslaget grundar sig på Nobelstiftelsens framställning och ett inom Justitiedepartementet upprättat utkast till lagrådsremiss, vilka båda har remissbehandlats.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2001.

Propositionen har inte föranlett något motionsyrkande, och utskottet tillstyrker den föreslagna lagändringen.

Bestämmelser om registreringsskyldighet för stiftelser finns i 10 kap. stiftelselagen. Dessa innebär bl.a. att stiftelser som är skyldiga att upprätta årsredovisning, dvs. stiftelser som driver näringsverksamhet eller vars tillgångar överstiger tio basbelopp, skall vara registrerade i länsvis förda stiftelseregister. En stiftelse skall även vara registrerad om det följer av stiftelseförordnandet. Registreringsmyndighet är alltid en länsstyrelse och i princip är det den länsstyrelse som utöver tillsyn över stiftelsen som är registreringsmyndighet.

En stiftelse som är registrerad i stiftelseregistret skall, enligt vad som närmare föreskrivs i stiftelseförordningen (1995:1280), betala en årlig registerhållningsavgift som uppgår till 600 kr i fråga om näringsdrivande stiftelser samt personal- och pensionsstiftelser och 425 kr för övriga stiftelser. Vidare utgår en årlig tillsynsavgift om 600 kr för näringsdrivande stiftelser samt personal- och pensionsstiftelser och 400 kr för övriga stiftelser.

I motion L203 från den allmänna motionstiden år 2000 anser Sofia Jonsson (c) att tillsyns- och registerhållningsavgifterna är oskäligt höga såvitt avser mindre stiftelser, varmed motionären avser stiftelser vars egna kapital understiger 25 basbelopp. Dessa avgifter innebär, enligt vad som anförs i motionen, att stiftelsernas möjlighet att dela ut medel i enlighet med stiftarens förordnande minskar. Motionären menar att tillsynsgränsen borde ändras så att mindre stiftelser undantas från skyldigheten att betala årliga tillsyns- och registerhållningsavgifter. I motionen begärs en översyn av reglerna rörande mindre stiftelser.

Enligt vad som anförs i den nu aktuella propositionen planerar man inom Regeringskansliet att under år 2002 inleda en utvärdering av stiftelselagen. Utskottet förutsätter att den frågeställning som tas upp i motionen kommer att innefattas i den aviserade utvärderingen.

Någon åtgärd från riksdagen med anledning av motion L203 är mot denna bakgrund inte erforderlig, varför motionen bör avslås.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *lagförslaget*
att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220),
2. beträffande *tillsyns- och registerhållningsavgift*
att riksdagen avslår motion 2000/01:L203.

Stockholm den 15 maj 2001

På lagutskottets vägnar

Tanja Linderborg

I beslutet har deltagit: Tanja Linderborg (v), Rolf Åbjörnsson (kd), Marianne Carlström (s), Stig Rindborg (m), Rune Berglund (s), Karin Olsson (s), Henrik S Järrel (m), Nikos Papadopoulos (s), Elizabeth Nyström (m), Marina Pettersson (s), Tasso Stafilidis (v), Kjell Eldensjö (kd), Berit Adolfsson (m), Anders Berglöv (s), Ana Maria Narti (fp), Anne-Katrine Dunker (m) och Lars Lilja (s).

2000/01:LU20

Förslag till lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220)

